herpy

WĘŻE

Amazon Basin Emerald Tree Boa

Corallus batesii

Corallus batesii to smukły, nadrzewny boa z dorzecza Amazonki. Dorosłe osobniki są ciemnozielone z białym rysunkiem i żółtym brzuchem, młode są czerwonopomarańczowe. Samice dorastają do około 195 cm, a największe osobniki zbliżają się do 270 cm. W 2009 roku gatunek wyodrębniono z *Corallus caninus*, który obejmuje dziś wyłącznie populacje z Tarczy Gujańskiej. Wymaga dużego, wysokiego i wilgotnego terrarium oraz doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Boidae Dawna nazwa: *Chrysenis batesii*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**120-270 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**180 × 60 × 120 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-33 °C**
Temperatura w nocy	**22-26 °C**
Wilgotność	**65-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Dojrzałość płciowa	**36-60 miesięcy**
Wielkość miotu	**5-25 młodych**
Ciąża	**180-210 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Corallus batesii to średniej wielkości boa o bocznie spłaszczonym ciele, wyraźnie wyodrębnionej głowie, dołkach termoczułych w łuskach wargowych, bardzo długich przednich zębach i chwytnym ogonie. Dorosłe osobniki są ciemnozielone, rzadko czarne lub prawie czarne, z emaliowanobiałym rysunkiem na grzbiecie; całkowicie jednolicie zielony grzbiet nie występuje. Grzbiet ma często białą pręgę środkową z zlewającymi się, trójkątnymi pręgami poprzecznymi, które mogą być lekko obwiedzione czernią, a brzuch jest żółty. Młode są czerwonopomarańczowe z białym rysunkiem i zaczynają zielenieć po około 4 miesiącach.

Samice są większe i cięższe od samców. Samce dorastają do około 120 cm, a samice do około 195 cm, przy czym największe osobniki zbliżają się do 270 cm. Gatunek jest więc większy niż *C. caninus*.

Do 2009 roku populacje z dorzecza Amazonki zaliczano do *C. caninus*. W tym roku wyodrębniono je jako *C. batesii*, a nazwa *C. caninus* obejmuje obecnie tylko populacje z Tarczy Gujańskiej na północ od Amazonki. Gatunki rozróżnia się po łuskach pyska: *C. batesii* ma 3-12 łusek w poprzek pyska między trzecią a czwartą łuską wargową górną, *C. caninus* 2-6. *C. batesii* ma ponadto niemal zawsze białe plamy na bokach i może mieć białą pręgę środkową na grzbiecie, której *C. caninus* nigdy nie ma. Różnica w mitochondrialnym DNA między nimi wynosi 3-16 %. W niewoli gatunki mogą dawać ze sobą płodne potomstwo, dlatego zwierzęta o nieznanym pochodzeniu bywają trudne do oznaczenia.

Wymiary terrarium, wiek dojrzałości płciowej, okres godowy i czas ciąży przyjęto na podstawie danych dla *C. caninus*. Nazwa gatunkowa upamiętnia brytyjskiego przyrodnika Henry'ego Waltera Batesa, który przez 11 lat zbierał zwierzęta i rośliny w Amazonii.

W ciągu dnia zwierzęta są zwykle spokojne i łagodniejsze niż *C. caninus*, ale nie nadają się do częstego brania na ręce. To gatunek do oglądania, nie do noszenia.

Występowanie i środowisko

Corallus batesii zamieszkuje dorzecze Amazonki w Brazylii (m.in. Amazonas i Pará), Peru, Boliwii, Ekwadorze i Kolumbii, od poziomu morza do około 1000 m n.p.m. Miejscem typowym jest „Górna Amazonka”. Gatunek występuje na południe od Amazonki i na zachód od Rio Negro. Na północnym wschodzie, na Tarczy Gujańskiej, żyje *C. caninus*.

Granica między oboma gatunkami nie została dokładnie ustalona. Gatunek podawany jest także z południowego Surinamu, Gujany i Wenezueli oraz z dolin Magdaleny i Cauki na zachód od Andów w Kolumbii, jednak te dane są niepewne.

> **Naturalny zasięg:** Brazylia, Peru, Boliwia, Ekwador i Kolumbia.

ŚRODOWISKO

Gatunek jest całkowicie nadrzewny i żyje w nienaruszonym, wilgotnym nizinnym lesie deszczowym, zarówno w lesie, który nigdy nie jest zalewany, jak i w lesie, który przez część roku stoi pod wodą. Przebywa głównie w koronach drzew, ale spotyka się go również na mniejszych i młodych drzewach. Po ulewnych deszczach może zostać strącony i widywany przy ziemi.

Klimat jest ciepły i wyrównany przez cały rok, a wilgotność powietrza wysoka. Zwierzę pije krople deszczu z liści i z własnego zwiniętego ciała. W dzień leży zwinięte na gałęzi. Nocą poluje z zasadzki, zwisając w pozycji w kształcie litery S, i chwyta przede wszystkim ssaki, takie jak gryzonie, dydelfy i nietoperze, ale także ptaki, jaszczurki i inne węże. Ofiarę łapie błyskawicznym uderzeniem i zabija przez uduszenie.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 180 × 60 × 120 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe, a zwłaszcza wyższe, jest lepsze, ponieważ *Corallus batesii* dorasta do większych rozmiarów niż *C. caninus*. Długość powinna co najmniej odpowiadać długości węża, aby mógł się całkowicie wyprostować, a wysokość musi pozwalać mu szukać ciepła i wilgoci na różnych poziomach bez schodzenia na dno. Terrarium powinno otwierać się od przodu, a ściany boczne nie powinny być przezroczyste, bo to wywołuje u zwierzęcia niepokój.

Młody wąż może mieszkać w terrarium o rozmiarze dla dorosłego, gdy regularnie je i ma wystarczająco dużo kryjówek. Potrzebne są solidne, ale cienkie poziome gałęzie na kilku wysokościach, na których zwierzę może się pewnie uchwycić. Gałęzie muszą być stabilnie zamocowane, ale najlepiej, by dało się je wyjmować, tak aby nie trzeba było ściągać z nich zwierzęcia. Kryjówki pod sufitem i na ścianach bocznych dają poczucie bezpieczeństwa, a żywe lub sztuczne rośliny zapewniają osłonę i zatrzymują krople wody.

Podłoże powinno mieć co najmniej 10 cm głębokości i dobrze trzymać wilgoć, np. 40 % ziemi próchnicznej, 40 % włókna kokosowego i 20 % piasku, z warstwą liści na wierzchu. Potrzebna jest dobra wentylacja bez przeciągów: otwory u góry po ciepłej stronie i u dołu po chłodnej stronie, a najlepiej także mały wentylator w chłodnym końcu. Odchody usuwaj od razu, a całe podłoże wymieniaj co 3-6 miesięcy.

Zwierzęta trzyma się pojedynczo. Nowe osobniki muszą przejść kwarantannę trwającą 3-6 miesięcy.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

TEMPERATURA

Corallus batesii potrzebuje równomiernego ciepła w całym terrarium i wyraźnego miejsca do wygrzewania. Miejsce wygrzewania, czyli pozioma gałąź pod źródłem ciepła, powinno mieć 30-33 °C. W pozostałej części terrarium w dzień powinno być 24-29 °C, z około 24 °C w chłodnym końcu. W nocy temperatura powinna wynosić 22-26 °C.

Stosuj kilka jednakowych lamp grzewczych obok siebie, aby całe zwinięte zwierzę nagrzewało się równomiernie, i umieść je tak, by wąż nie mógł ich dotknąć. Używaj żarówek grzewczych lub promienników podczerwieni, a nie kolorowych żarówek. Dobrym rozwiązaniem jest też panel grzewczy w jednym końcu, sterowany termostatem z czujnikiem po chłodnej stronie. Jeśli w pomieszczeniu w nocy jest chłodniej niż 22 °C, ciepło musi utrzymywać źródło ciepła niewydzielające światła, podłączone do termostatu. Mierz temperaturę w kilku miejscach i na kilku wysokościach termometrem na podczerwień i na stałe zamontowanymi czujnikami.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka i stabilna, na poziomie 65-80 %. Najważniejsze, by wilgotność nie wahała się gwałtownie i by terrarium mogło przeschnąć między zraszaniami. Woda nigdy nie może stać ani spływać po szybach, ponieważ zastoinowa, skraplająca się wilgoć sprzyja pleśni i infekcjom dróg oddechowych.

Zraszaj podłoże i rośliny kilka razy dziennie przez krótki czas, najlepiej automatycznym systemem zraszającym i wodą destylowaną lub z odwróconej osmozy. Nie zraszaj bezpośrednio zwierzęcia, bo parowanie może je wychłodzić. Wąż pije krople z liści i z własnego ciała, a jeśli dodatkowo umieścisz dużą miskę z wodą wysoko obok gałęzi, będzie pił także z niej. Wodę wymieniaj co najmniej raz w tygodniu. Wilgotność mierz dwoma cyfrowymi higrometrami na różnych wysokościach. Niedobór płynów objawia się zatrzymywaniem odchodów z dużymi moczanami i niepełnymi linieniami.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek prowadzi nocny tryb życia i może obyć się bez UVB, ale słabe oświetlenie UVB daje wyraźniejszy rytm dobowy i zapewnia witaminę D3. Gatunek należy do strefy Fergusona 2, z indeksem UV około 2-3 w miejscu wygrzewania. Świetlówka T5 HO 5-6 % UVB powinna znajdować się 30-40 cm nad grzbietem węża, gdy świeci przez siatkę, i 35-45 cm bez siatki. Świetlówka powinna być umieszczona po ciepłej stronie razem z lampami grzewczymi i wymieniana co 12 miesięcy, nawet jeśli nadal świeci. Warto mierzyć promieniowanie miernikiem UV.

Światło powinno być włączone przez 12 godzin na dobę i wyłączone w nocy. Przy wystarczającej ilości cienia i roślin zwierzę samo wybiera, ile światła potrzebuje.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Corallus batesii musi dostawać całe zwierzęta karmowe. Najlepszym pokarmem są szczury, od oseskow szczurzych 4-6 g dla młodych aż po średnie szczury około 175 g dla dorosłych. Myszy, chomiki, myszoskoczki, przepiórki i kurczęta zapewniają urozmaicenie, ale dorosła mysz to za mało dla dorosłego osobnika. Zamiast żywych zwierząt, które mogą ugryźć i zranić węża, podawaj rozmrożone mrożonki. Ofiarę ogrzewa się do 32-38 °C i podaje długą pęsetą, ponieważ wąż uderza szybko i może chybić.

Ofiara powinna ważyć około 10 % masy węża i być co najwyżej 1-1,5 raza szersza niż wąż w najszerszym miejscu. Dorosłe samice dostają szczura 150-175 g co 3 tygodnie, a dorosłe samce mniejszego szczura 75-125 g mniej więcej raz w miesiącu. Młode osobniki karmi się co 7-10 dni, a podrośnięte co 2-3 tygodnie. Gatunek jest z natury smukły i łatwo się otłuszcza. Powinien wyglądać na umięśnionego, a nie okrągłego, a szczególnie samce trzeba utrzymywać w smukłej kondycji.

Zwierzę zwykle oddaje odchody po dwóch-trzech posiłkach, a czwarty posiłek podaje się dopiero po wypróżnieniu. Ofiarę można od czasu do czasu lekko oprószyć wapniem i witaminami przed rozmrożeniem.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Corallus batesii jest zwykle spokojny w dzień i łagodniejszy niż *C. caninus*, ale nie jest to zwierzę do częstego brania na ręce, a młode osobniki bywają często nerwowe i skłonne do obrony. Gdy czuje się zagrożony, przyjmuje pozycję w kształcie litery S i atakuje. Długie przednie zęby zadają głębokie rany.

Przed wyjęciem lekko dotknij węża hakiem lub rolką od ręcznika papierowego, aby wiedział, że nie zbliża się jedzenie. Nigdy nie ściągaj go z gałęzi: jeśli delikatnie podrapiesz zwinięty ogon krawędzią paznokcia, wąż puści uchwyt. Ogon jest delikatny, zwłaszcza w pierwszym roku, a złamanie pozostaje na stałe. Podczas trzymania wąż owija się wokół rąk i tułowia, aby utrzymać równowagę; nie pozwól mu owinąć się wokół szyi. Myj ręce przed i po kontakcie i nigdy nie pozwalaj dzieciom samodzielnie obchodzić się ze zwierzęciem.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice są większe i cięższe od samców, a samce są smuklejsze i mają większe ostrogi. Płeć najpewniej określa sondowanie przeprowadzone przez doświadczonego hodowcę lub weterynarza. Samce osiągają dojrzałość płciową po 3-4 latach, a samice po 4-5 latach. Samica powinna ważyć 1800-2000 g w wieku czterech lat, zanim zostanie przeznaczona do rozrodu, i musi być umięśniona, a nie otłuszczona.

GODY I KOPULACJA

Okres godowy przypada zwykle na kwiecień-lipiec, a samice rozmnażają się zazwyczaj tylko co drugi rok. Podczas kopulacji samiec leży tuż przy samicy i próbuje owinąć swój ogon wokół jej ogona. Samce powinny być smukłe, gdy dołącza się je do samicy, ponieważ smukłe samce chętniej kopulują.

Samica często pości przez kilka miesięcy w końcowej fazie ciąży, nie tracąc przy tym znacząco na wadze. *Corallus batesii* i *C. caninus* mogą mieć ze sobą płodne potomstwo, dlatego w hodowli oba gatunki należy trzymać oddzielnie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Corallus batesii rodzi żywe młode. Ciąża trwa 6-7 miesięcy. Miot liczy zwykle 7-10 młodych, ale może wynosić od 5 do około 25. Ciężarna samica musi mieć dostęp zarówno do ciepła, jak i do wody, ponieważ niedobór płynów może prowadzić do młodych, które utkną podczas porodu. Samica nie opiekuje się młodymi po porodzie.

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji, ponieważ gatunek rodzi żywe młode. W czasie ciąży samica musi mieć stabilny, ciepły gradient, świeżą wodę i spokój, a wilgotność należy utrzymywać na stałym poziomie. Młode oddziela się od samicy zaraz po urodzeniu, a niezapłodnione jaja i martwo urodzone młode usuwa się.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Nowo narodzone młode mają 40-50 cm długości, ważą 20-50 g i są czerwonopomarańczowe. Po około 4 miesiącach zaczynają zielenieć. Każde młode trzymaj osobno w małym pojemniku z gałęziami, wilgotnym podłożem i kryjówką, a gałęzie umieść tak, by młode mogło sięgnąć zarówno dna, jak i miski z wodą.

Młode liniują w ciągu dwóch tygodni od urodzenia i dopiero potem oferuje się im pokarm: rozmrożonego, dobrze ogrzanego oseska szczurzego 4-6 g. Następnie pokarm podaje się mniej więcej co 10 dni. Tylko około połowa młodych sama przyjmuje oseska szczurzego, a rozkarmienie ich jest trudniejsze niż w przypadku *C. caninus*. Część przyjmuje żywego chomika karłowatego lub młodą mysz, natomiast mniej więcej jedną czwartą trzeba przez jakiś czas dokarmiać. W wieku około 6 miesięcy większość je już regularnie i może przejść na szczury odpowiedniej wielkości.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Typowe problemy to:

- Odwodnienie przy niskiej wilgotności powietrza: zatrzymywanie odchodów z dużymi moczanami i niezeszła wylinka.
- Infekcja dróg oddechowych przy zbyt zimnym, zastałym lub zbyt wilgotnym powietrzu: zwierzę oddycha z otwartym pyskiem lub ma śluz w pysku.
- Otyłość przy zbyt częstym lub zbyt obfitym karmieniu: gatunek powinien być umięśniony, a nie okrągły.
- Złamanie lub zgrubienie ogona po szarpnięciu za ogon, zwłaszcza u młodych osobników.
- Roztocza i pasożyty wewnętrzne, zwłaszcza u osobników odłowionych z natury. Wybieraj zwierzęta z hodowli i poddawaj nowe osobniki kwarantannie.
- Wymioty przy zbyt dużych ofiarach lub zbyt niskiej temperaturze.

- Pleśń i bakterie przy stale skraplającej się wilgoci.

Regularnie waż zwierzę i prowadź dziennik masy ciała, karmienia i linień. Nagły spadek masy jest często pierwszym objawem choroby. Gady ukrywają chorobę, dlatego zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę nie je, traci na wadze, oddycha z otwartym pyskiem lub wydaje się apatyczne.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.